Tudósítás a Magyar Börtönügyi Társaság szakmai fórumáról

A Magyar Börtönügyi Társaság 2006. június 1-i az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán megtartott szakmai fórumára szép számú hallgatóság gyűlt össze. A rendezvény levezető elnök tisztét **dr. habil. Vókó György**, a Legfőbb Ügyészség osztályvezető ügyésze, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának tanszékvezető egyetemi tanára, a Társaság jogi szekciójának vezetője látta el. A szakmai fórumon három téma – az Európai büntetés-végrehajtás című kiadvány méltatása, az új Európai Börtönszabályok bemutatása, továbbá egy, a fogvatartottak foglalkoztatásáról és program lehetőségeiről készült ügyészségi vizsgálat tapasztalatainak ismertetése szerepelt.

Elsőként **dr. Csernyánszky Lajos,** az ELTE ÁJK tiszteletbeli tanára, a Társaság titkára beszélt **Vókó György: Európai büntetés-végrehajtás** című könyvéről. (Megjegyzendő, hogy a kötetről Aleku Mónika írt ismertetőt a Börtönügyi Szemle legutóbbi, 2006. évi 1. számában.) Az előadó hangsúlyozta, hogy a mű európai viszonylatban is egyedülinek tekinthető, hiszen az első olyan tudományos munka, amely az európai integráció szemszögéből tárgyalja a büntetés-végrehajtási jog különböző területeit. Kiemelte – többek között – a büntetés-végrehajtási intézetek igazgatására, személyi állományára, az elítéltek foglalkoztatására vonatkozó részeket. Utalt arra, hogy az európai büntetés-végrehajtási jog – elsősorban a kötet szerzőjének jóvoltából – egyre több jogi egyetemen válik tantárggyá.

Ezt követően **Visnyeiné dr. Juhász Zsuzsanna,** a Szegedi Tudományegyetem Jogi Karának adjunktusa a megújult **Európai Börtönszabályokat** mutatta be. (Mint ismeretes: az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága ez év januárjában fogadta el az új jogszabálygyűjteményt.) Az előadó ismertette az új Európai Börtönszabályok előzményeit, a dokumentum létrejöttét befolyásoló körülményeket, az ajánlás függeléke 9 részre tagolódó tartalmát, külön kiemelve azokat a kérdéseket, amelyekre a régi, 1987-es szabályanyag még nem tért ki. (Miután az előadás alapjául szolgáló tanulmányt a Börtönügyi Szemle következő száma fogja közölni, e helyütt csak a dokumentum néhány új elemének felvillantására szorítkozunk.) Az új Európai Börtönszabályok például önálló részként kezeli az egészségügyi ellátás kérdéskörét, külön címszó alatt tárgyalja a fiatalkorúak fogvatartásának szabályait. Új elem továbbá az etnikai és nyelvi kisebbségekkel foglalkozó, illetve a kormányzati felügyeletre és a független szervezetek ellenőrző tevékenységére vonatkozó szabályanyag. Ugyancsak új az ajánlás azon része, amely az elítéltek vonatkozásában tartalmaz külön normákat. A dokumentum hangsúlyosan tárgyalja a börtönszemélyzet kiválasztására, képzésére vonatkozó szabályokat, illetve a közvélemény szerepéhez kapcsolódó kérdéseket. Visnyeiné dr. Juhász Zsuzsanna elmondta, hogy az új Európai Börtönszabályok – elődjéhez hasonlóan – ugyan ajánlásként jött létre, de rendelkezései minimum követelményeknek tekinthetők, s egyfajta zsinórmértékül szolgálnak az európai börtönrendszerek számára.

Ezután kérdések feltevésére, illetve hozzászólásokra nyílott lehetőség. Az egyik kérdés kapcsán kiderült például, hogy az új Európai Börtönszabályokban foglaltak nem csak a büntetés-végrehajtási intézetekre, hanem a rendőrségi fogdákra, sőt a pszichiátriai intézményekre is vonatkoznak.

A szakmai fórum harmadik előadója **dr. Csordás Sándor,** a Fővárosi Főügyészség csoportvezető ügyésze, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának óraadó tanára volt, aki **„A fogvatartás néhány aktuális kérdéséről az ügyészségi vizsgálatok tükrében"** címmel tartotta meg előadását. Dr. Csordás Sándor először a bánásmód fogalmát elemezte, majd rátért annak a tavalyi ügyészségi vizsgálatnak az ismertetése, amely a fogvatartottak foglalkoztatásának és programlehetőségeinek helyzetét tárta fel. (Mivel a vizsgálat tapasztalatait részletesen közzétevő tanulmány megjelent a legutóbbi Börtönügyi Szemlében, csak az előadás néhány összegző megállapítását ragadjuk ki e rövid tudósítás keretében.) Miként az előadó elmondta: a tapasztalatok szerint CPT azon elvárása, hogy minden fogvatartott naponta legalább 8 órát töltsön zárkán kívül valamely értelmes elfoglaltsággal, a hazai fogvatartottak jelentős részénél nem érvényesül megfelelően. Ennek okai a jogszabályi háttér nem kellő célra orientáltságában, a foglalkoztatáshoz szükséges tárgyi és pénzügyi feltételek szűkösségében, illetve a programok szervezéséhez szükséges szakemberek kevés számában keresendők. Dr. Csordás Sándor végkövetkeztetésként kiemelte, hogy a foglalkoztatottak foglalkoztatása és program lehetőségeinek biztosítása terén a bv. intézetek a rendelkezésre álló erőforrások megfelelő hasznosítására törekednek. Az intézményrendszer viszont jelenleg nem rejt magában olyan személyi, tárgyi és költségvetési tartalékokat, amelyek kiaknázása rövid távon jelentősen javíthatná a foglakoztatásának helyzetét.

Ezután **dr. Aleku Mónika,** a Legfőbb Ügyészség fogalmazója – mint a kutatás résztvevője, illetve a Börtönügyi Szemlében megjelent tanulmány egyik szerzője – **korreferátumában** a nagyszabású felmérés további részleteiről számolt be.

Az előadást és a korreferátumot követő hozzászólásokban többek részéről megfogalmazódott, hogy a büntetés-végrehajtás sohasem kapta meg a megfelelő működéséhez szükséges anyagi forrásokat. Miként azt **dr. Lőrincz József,** az ELTE ÁJK egyetemi docense, a Társaság elnökségi tagja kifejtette: az 1970 és 1989 közötti időszakra vonatkozó a szakmatörténeti kutatások is bizonyítják a büntetés-végrehajtás elhanyagoltságát a felelős politikai és állami szervek részéről. A szakma csak a saját erejére támaszkodhatott, a korszak büntetés-végrehajtási vezetői jól vizsgáztak, de ez komoly áldozatot követelt tőlük, amely egészségi károsodással, idő előtti kimerültséggel, elfásultsággal járt sokuknál.

D. F. I.